

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **S. B.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, ve věci žaloby na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 2. 2019, č. j. 6 A 4/2019 – 30,

t a k t o :

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce **se zamítá.**
- II. Kasační stížnost žalobce **se zamítá.**
- III. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Usnesení městského soudu

[1] Usnesením ze dne 11. 2. 2019, č. j. 6 A 4/2019 – 30, Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) zamítl žalobcův návrh na přiznání osvobození od soudních poplatků. Žalobce se v předmětném řízení domáhá ochrany před nezákonným zásahem žalovaného, k němuž dle žalobního tvrzení došlo dne 8. 1. 2019 na pracovišti žalovaného (konkrétně Oddělení pobytu cizinců Praha I, Žukovského 888/2, Praha 9), když žalobci poté, co podal žádost o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie, nebyl vyznačen vízový štítek jako osvědčení podle § 87y zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů, neboť nesplňuje podmínku oprávněnosti pobytu na území.

[2] V předmětném usnesení městský soud konstatoval, že dle *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech* žalobce nemá žádné příjmy, když dostává toliko peníze na stravu od svých příbuzných. Jediný výdaj, který žalobce uvedl, a to ve výši 904 Kč měsíčně, tak dle městského soudu hradí zřejmě jeho manželka. Té pak na živobytí pro ni, pro žalobce a pro nezletilé téměř dvouleté dítě zbývá měsíčně částka cca 3 100 Kč, nejvýše však 4 000 Kč. Z těchto prostředků by tedy logicky měly být hrazeny veškeré nezbytné náklady, kterými jsou výdaje pro všechny tři na bydlení, ošacení, obuv, hygienické potřeby, dopravu, lékařskou a zdravotní péči, jakož i výdaje manželky a nezletilého dítěte na stravu apod., což městský soud s ohledem na úroveň současných cen nepovažoval za reálné. Shora naznačené nutné výdaje navíc žalobce ve svém prohlášení vůbec neuvedl, přičemž nezmínil ani to, zda a z jakých finančních prostředků či zdrojů a případně v jaké měsíční výši hradí své značně vysoké dluhy. Za této situace tudíž městský soud dospěl k závěru, že žalobce v dané věci soudu své poměry věrohodným a úplným způsobem nedoložil.

II. Kasační stížnost žalobce

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) proti nadepsanému usnesení městského soudu podal v zákonné lhůtě kasační stížnost. Namítl, že v *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech* uvedl věrohodným způsobem veškeré rozhodné skutečnosti, a splnil tak stanovené podmínky, aby byl od soudního poplatku osvobozen. Stěžovatel tedy navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Zároveň v kasační stížnosti požádal o osvobození od soudního poplatku a ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, jakož i o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

III. Posouzení kasační stížnosti

[4] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval žádostí stěžovatele o osvobození od soudních poplatků v řízení o jeho kasační stížnosti. S ohledem na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, je však nutné konstatovat, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského (městského) soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost. Napadené usnesení nepochybně právě takovým procesním rozhodnutím je, a proto Nejvyšší správní soud zaplacení soudního poplatku v tomto řízení nepožadoval.

[5] Dále se Nejvyšší správní soud zabýval návrhem stěžovatele na ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti. K tomu je možné znovu odkázat na již výše zmíněné usnesení rozšířeného senátu, v němž rozšířený senát uvedl, že „je-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.“ Stěžovatel tedy nemusí být v tomto řízení zastoupen advokátem.

pokračování

[6] Ačkoliv není zastoupení v předmětné věci obligatorní, stěžovatel o ustanovení zástupce požádal, a Nejvyšší správní soud proto musel o návrhu rozhodnout. Shledal však, že není splněna jedna z nezbytných podmínek pro ustanovení zástupce dle § 35 odst. 9 s. ř. s., neboť zastoupení stěžovatele není v tomto případě nezbytně třeba pro ochranu jeho práv. Projednávaná věc týkající se nepřiznání osvobození od soudních poplatků v řízení před městským soudem je totiž zcela jednoduché povahy, kasační stížnost je sice stručná, ale projednatelná, a Nejvyšší správní soud o ní tedy může bez dalšího, na základě podkladů obsažených ve spisu, rozhodnout.

[7] Nejvyšší správní soud poté přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a přitom neshledal vady uvedené v odstavci 4, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[8] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.* K tomu lze poukázat na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 – 74, v němž bylo konstatováno, že *„účastníkovi lze přiznat osvobození od soudních poplatků pouze výjimečně, odůvodňují-li to jeho poměry, a to zcela nebo zčásti“.*

[9] Meritem daného případu je právě nesouhlas stěžovatele s rozhodnutím městského soudu o neosvobození jeho osoby od placení soudního poplatku. Stěžovatel je přitom přesvědčen o své nemajetnosti ve smyslu shora citovaného ustanovení.

[10] Úprava poplatkové povinnosti, resp. osvobození od ní, v zákoně o soudních poplatcích představuje jednu ze základních součástí práva na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Je proto nutné vždy pečlivě zkoumat, zda jsou pro osvobození od soudních poplatků splněny zákonné podmínky. Je to přitom právě účastník řízení, kdo musí uvést skutečnosti, které jeho osvobození od soudních poplatků odůvodňují. Nejvyšší správní soud již v usnesení ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, publ. pod č. 537/2005 Sb. NSS, vyslovil závěr, že *„povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje.“* Obdobný právní názor vyslovil Nejvyšší správní soud např. i v rozsudku ze dne 3. 8. 2011, č. j. 2 Afs 36/2011 – 81. Soud tedy z vlastní iniciativy nezjišťuje podrobnosti o majetkových poměrech účastníka řízení, ale pouze hodnotí informace, které mu účastník řízení sdělí. V rozsudku ze dne 24. 4. 2015, č. j. 2 As 67/2015 – 26, v bodu 12, k tomu Nejvyšší správní soud uvedl: *„Soud proto musí věcně posoudit vše, co mu žadatel předloží k prokázání svých osobních a majetkových poměrů. Přitom mu nic nebrání akceptovat i žadatelem předložená sdělení, potvrzení či prohlášení, vytvářejí-li dostatečný podklad k posouzení celkové osobní a majetkové situace žadatele, a to včetně tvrzení negativních (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2006, č. j. 3 Azs 35/2006 – 104). Pokud by se soud s tvrzeními a předloženými listinami nevypořádal, bylo by jeho usnesení nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve smyslu § 103*

odst. 1 písm. d) s. ř. s. (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 1 Aps 2/2012 - 11).“

[11] V daném případě ze soudního spisu vyplynulo, že stěžovatel společně s podáním správní žaloby požádal také o osvobození od soudních poplatků. Městský soud tedy k předmětné žádosti stěžovateli dne 15. 1. 2019 zaslal formulář *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků*, přičemž ho současně vyzval, aby jej řádně vyplněný zaslal soudu zpět ve lhůtě 5 dnů ode dne jeho doručení. V prohlášení, které stěžovatel městskému soudu doručil, bylo nicméně uvedeno toliko, že žije ve společné domácnosti s manželkou a synem. Manželka má průměrnou čistou měsíční mzdu za předcházející kalendářní čtvrtletí 12 000 Kč. Stěžovatel neuvedl žádné příjmy, výdaje, ani osobní majetek. Dle jeho tvrzení „se živí z příjmů, které dostává od svých příbuzných“. Městský soud poté dne 25. 1. 2019 stěžovateli znovu zaslal formulář *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků* a výslovně jej vyzval, „aby jej úplně a pravdivě vyplnil, zejména pokud jde o výši částek, které dle svého tvrzení dostává od příbuzných, včetně uvedení jmen a příjmení těchto příbuzných, a dále pokud jde o údaje o pravidelných měsíčních výdajích žalobce. Takto vyplněný formulář měl stěžovatel městskému soudu zaslat ve lhůtě 10 dnů. Stěžovatel pak k dané výzvě ve svém v pořadí druhém prohlášení zopakoval již shora uvedené skutečnosti, přičemž doplnil pouze to, že je finančně závislý na své sestře a švagrovi, kteří mu dávají peníze na jídlo, má dluhy ve výši 100 000 Kč (bez jakékoliv bližší specifikace), a platí 904 Kč měsíčně za zdravotní pojištění. Městský soud následně usnesením ze dne 11. 2. 2019, č. j. 6 A 4/2019 – 30, stěžovateli osvobození od soudního poplatku nepřiznal, když ten věrohodným způsobem netvrdil ani nedoložil své majetkové a osobní poměry.

[12] Ve světle shora odkazované judikatury Nejvyšší správní soud konstatuje, že základní podmínku pro osvobození od soudních poplatků, tj. povinnost žadatele doložit, že nemá dostatečné prostředky, stěžovatel v průběhu celého řízení před městským soudem nesplnil, když v tomto ohledu i přes opakované výzvy soudu věrohodným způsobem netvrdil své majetkové poměry a nepředložil ani žádné doklady svědčící o jeho špatné finanční situaci. Nejvyššímu správnímu soudu totiž není vůbec jasné, z jakých prostředků stěžovatel hradí veškeré nezbytné výdaje, kterými jsou zejména výdaje pro všechny tři osoby na bydlení na adrese V H. 689, K., ošacení, obuv, hygienické potřeby, dopravu, lékařskou a zdravotní péči, ale i výdaje pro manželku a nezletilé dítě na stravu apod. K tomu je též třeba poukázat na stěžovatelem tvrzené dluhy ve výši 100 000 Kč a měsíční platbu zdravotního pojištění ve výši 904 Kč. To vše za situace, kdy stěžovatel neuvedl žádné své příjmy či osobní majetek, přičemž zmínil pouze průměrnou čistou měsíční mzdu manželky za předcházející čtvrtletí v částce 12 000 Kč a blíže nespecifikované „peníze na jídlo pro svoji osobu“ od sestry a švagra. Vycházeje z výše uvedených informací je tedy nutné přisvědčit závěru městského soudu, že s ohledem na úroveň současných cen je nepřesvědčivé, aby veškeré základní osobní výdaje stěžovatele, jeho manželky a nezletilého dítěte (mimo výdajů na stěžovatelovu stravu), a možná i obsluhu údajných dluhů tvrzených stěžovatelem ve značné výši (avšak nespecifikovaných co do termínu splatnosti a výše případných splátek) pokryl měsíční příjem manželky. Nejvyšší správní soud tedy vyhodnotil posouzení dané věci městským soudem jako zákonné.

[13] Nutno doplnit, že v kontextu shora učiněného hodnocení na správnosti rozhodnutí městského soudu nic nemění ani fakt, že tento chybně vycházel z měsíčního příjmu

pokračování

manželky pouze ve výši 4000 Kč, když nesprávně pojal tvrzení stěžovatele o „*průměrné čisté měsíční mzdě za předcházející kalendářní čtvrtletí: 12 000 Kč*“. Jak totiž již bylo Nejvyšším správním soudem v předcházejícím odstavci vyloženo, i částka 12 000 Kč se za daných okolností jeví nereálnou pro možnost úhrady nákladů na živobytí stěžovatele a jeho rodiny.

[14] Nad rámec rozhodovacích důvodů Nejvyšší správní soud poukazuje také na skutečnost, že stěžovatel spolu s kasační stížností zaslal aktuální *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků*. Z tohoto dokumentu ze dne 19. 2. 2019 se mimo už dříve uváděných a neměnných informací nově podává, že má stěžovatel dluhy ve výši 100 000 – 150 000 Kč, průměrné měsíční náklady na bydlení 8000 Kč, průměrné měsíční náklady na stravování 5000 Kč, jízdné 550 Kč a nespecifikované náklady na lékaře a léky. Nad rámec již provedeného posouzení předmětné věci je tak možné konstatovat, že tvrdí-li nyní stěžovatel výdaje v částce 13 550 Kč, jakož i nespecifikované náklady na lékaře a léky, přičemž též zmiňuje (nejasné) dluhy ve výši až 150 000 Kč, a to pouze za uváděného příjmu manželky 12 000 Kč a příspěvku na jídlo pro stěžovatele od jeho švagra a sestry, tímto svým postupem toliko stvrzuje nevěrohodnost a nereálnost jím uváděných skutečností.

[15] Návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti se pak Nejvyšší správní soud nezabýval, protože rozhodl bez odkladu o samotné kasační stížnosti, a otázka odkladného účinku se tak stala bezpředmětnou.

IV. Závěr a náklady řízení

[16] Ze všech výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl. Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

[17] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, kterému by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť mu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. dubna 2019

JUDr. Karel Šimka

2 As 60/2019

předseda senátu